

КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фінансового менеджменту,
протокол № 6 від " 9 " січня 2020 р.
Зав. кафедри _____ проф. Ситник Н.С.
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЇХ ПРОВЕДЕННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІНАНСИ, ГРОШІ І КРЕДИТ»

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит»

спеціальність 074 «Публічне управління та адміністрування»

(шифр і назва спеціальності)

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 051 «Економіка»

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Інформаційні технології в бізнесі»

освітній ступінь: бакалавр

форма навчання: денна

Укладач:

Татарин Н.Б. – доцент кафедри
фінансового менеджменту, к.е.н., доцент

(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

ЛЬВІВ 2020

РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття є ефективною формою організації навчальних занять, з якими органічно поєднуються лекції.

Семінар – це особлива форма навчальних занять, яка полягає у самостійному вивченні студентами за завданнями викладача окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень тощо.

Основними дидактичними цілями їх проведення є: - забезпечити педагогічні умови для поглиблення і закріплення знань студентів з основ даної навчальної дисципліни, набутих під час лекцій та у процесі вивчення навчальної інформації, що виноситься на самостійного опрацювання; - спонукати студентів до колективного творчого обговорення найбільш складних питань навчальної дисципліни, активізація їх до самостійного вивчення наукової та методичної літератури, формування у них навичок самоосвіти; - оволодіння методами аналізу фактів, явищ і проблем, що розглядаються та формування умінь і навичок до здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності.

Семінарські заняття виконують такі основні функції:

- навчальну (поглиблення, конкретизацію, систематизацію знань, засвоєних під час лекційних занять та у процесі самостійної підготовки до семінару);
- розвивальну (розвиток логічного мислення студентів, набуття ними умінь працювати з різними літературними джерелами, формування умінь і навичок аналізу фактів, явищ, проблем тощо);
- виховну (патріотичне виховання, виховання економічної культури і мислення, прищеплення інтересу до вивчення конкретної дисципліни та до фаху);
- діагностично-корекційну (контроль за якістю засвоєння студентами навчального матеріалу, виявлення прогалин у його засвоєнні та їх подолання).

Методична концепція проведення семінарських занять вимагає врахування таких основних положень:

- під час вивчення різних дисциплін студенти повинні засвоїти їх провідні ідеї (зміст понять, положень, законів тощо);
- знати галузі їх використання; вміти застосовувати набуті знання, вміння й навички під час вивчення фахових дисциплін, у майбутній практичній діяльності тощо;
- до семінарських занять ставляться загальнодидактичні вимоги (науковість, доступність, єдність форми і змісту, проблемність тощо);
- у методиці проведення семінарських занять є певні особливості зумовлені логікою викладання конкретної дисципліни;

- необхідно забезпечити високий рівень мотивації (вивчення теми слід розпочинати із з'ясування її значення для засвоєння даної чи інших дисциплін, у майбутній професійній діяльності тощо);
- дотримання принципу професійної спрямованості та здійснення різнорівневих міжпредметних зв'язків з іншими дисциплінами, практичним навчанням забезпечує формування єдиної системи знань, умінь та навичок студентів;
- семінарські заняття мають гармонійно поєднуватися з лекційними та практичними заняттями, самостійною роботою студентів.

При підготовці до семінарських занять студент повинен опрацювати рекомендовану літературу з метою вивчення запропонованих йому у плані заняття питань, завдань, тем тощо.

На семінарі студент доповідає про основні результати проведених ним досліджень у процесі вивчення окремих тем, питань чи завдань.

За результатами такої доповіді, а також відповідей на додаткові питання (за їх наявності) студент отримує відповідну кількість балів згідно встановленої шкали оцінювання.

**РОЗДІЛ 2. КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ
СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ**

№ заняття	Тема	Кількість годин
Тема 1. Сутність та функції фінансів		
1	Семінарське заняття № 1	2
Тема 2. Фінансовий механізм та фінансова політика		
2	Семінарське заняття № 2	2
Тема 3. Фінансова система		
3	Семінарське заняття № 3	2
Тема 4. Сутність та функції грошей		
4	Семінарське заняття № 4	2
Тема 5. Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує		
5	Семінарське заняття № 5	2
Тема 6. Грошові системи		
6	Семінарське заняття № 6	2
Тема 7. Інфляція та грошові реформи		
7	Семінарське заняття № 7	2
Тема 8. Сутність та функції кредиту		
8	Семінарське заняття № 8	2
Тема 9. Теоретичні засади діяльності комерційних банків		
9	Семінарське заняття № 9	2
Тема 10. Центральний банк та грошово-кредитна політика		
10	Семінарське заняття № 10	2
Тема 11. Податкова та бюджетна система		
11	Семінарське заняття № 11	2
Тема 12. Державний бюджет, доходи та видатки державного бюджету		
12	Семінарське заняття № 12	2
Тема 13. Державний кредит та державний борг		
13	Семінарське заняття № 13	2

Тема 14. Фінансовий ринок		
14	Семінарське заняття № 14	2
Тема 15. Страхування та страховий ринок		
15	Семінарське заняття № 15	1
Тема 16. Міжнародні фінанси		
	Семінарське заняття № 15	1
16	Залік по модулю	2
Разом семінарських занять		32

РОЗДІЛ 3. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1

Тема 1. Сутність та функції фінансів

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передую [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо б'єкт, предмет і завдання навчальної дисципліни “Фінанси, гроші і кредит”, сутність та функції фінансів.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Розкрийте економічну сутність фінансів як категорії.
2. Сутність фінансів: концепції, ознаки, функції.
3. Генезис фінансів: причини виникнення фінансів, етапи розвитку.
4. Визначити основні концептуальні підходи, які впливають на розбіжність позицій із приводу сутності фінансів.
5. Зміст фінансових відносин: суб'єкти та об'єкти, моделі фінансових відносин в суспільстві.
6. Фінансові ресурси як носій фінансових відносин
7. Дискусійні питання функцій фінансів.

План семінару:

1. Поняття фінансів. Історичні етапи становлення та розвитку фінансів.
2. Необхідність та сутність фінансів
3. Специфічні сфери фінансів
4. Функції фінансів

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття № 2

Тема 2. Фінансовий механізм та фінансова політика

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передусє [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо суті фінансового механізму і його складових елементів, фінансових методів, фінансових важелів та організаційної структури і правового режиму фінансового механізму.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Суть фінансового механізму і його складові елементи.
2. Фінансові важелі, стимули, санкції.
3. Організаційна структура і правовий режим фінансового механізму.
4. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.
5. Сутність та завдання фінансової політики.
6. Складові фінансової політики: монетарна і фіскальна політика, фінансова політика у сферах фондового та страхового ринку, у сфері міжбюджетних фінансів, боргова політика.
7. Фінансова стратегія і фінансова тактика.
8. Напрями реалізації фінансової політики: регламентування фінансових відносин у суспільстві та здійснення поточної фінансової діяльності.
9. Типи фінансової політики: жорстка, помірна регламентація і політика мінімальних обмежень, політика стабілізації, економічного зростання і стимулювання ділової активності.

План семінару:

1. Поняття фінансового механізму, його призначення, складові.
2. Види фінансового механізму, їх характеристика
3. Сутність фінансової політики, її мета, задачі, елементи
4. Види й типи фінансової політики, їх характеристика

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Фінансова система

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передуює [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо суті та структури фінансової системи, а також принципів її побудови..

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Суть і поняття фінансової системи країни.
2. Структура фінансової системи України.
3. Принципи побудови фінансової системи.
4. Сфери та ланки фінансових відносин: державні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання, міжнародні фінанси.
5. Фінансовий ринок як забезпечуюча ланка фінансової системи.
6. Організаційна структура фінансової системи.
7. Вплив фінансової системи на темпи та пропорції розвитку економіки.

План семінару:

1. Поняття фінансової системи, її типи, ознаки та принципи її побудови
2. Внутрішня (структурна) будова фінансової системи
3. Фінансова система України за організаційною структурою

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття №4

Тема 4. Сутність та функції грошей

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передусє [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо концепції походження грошей, ролі держави у творенні грошей та сутності грошей.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Концепції походження грошей.
2. Роль держави у творенні грошей.
3. Сутність грошей.
4. Форми грошей та їх еволюція.
5. Повноцінні гроші: сутність, еволюція.
6. Сутність та кредитна природа неповноцінних грошей.
7. Розвиток неповноцінних грошових форм.
8. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси.
9. Проблема функцій грошей в економічній теорії.

10. Суть, сфера використання та особливості реалізації функцій міри вартості, засобу обігу, засобу платежу, засобу нагромадження, світових грошей.
11. Взаємозв'язок функцій грошей.
12. Вплив на функції грошей зміни вартості грошей.

План семінару:

1. Генезис і сутність грошей.
2. Форми грошей та їх еволюція.
3. Функції грошей.
4. Якісні властивості грошей.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття №5

Тема 5. Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передую [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо грошового обороту і грошової маси, що його обслуговує.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Сутність та економічна основа грошового обороту.
2. Модель грошового обороту.

3. Структура грошового обороту за економічним змістом та формою платіжних засобів.
4. Сектор грошового обігу, сектор фіскально-бюджетного обороту, сектор кредитного обороту.
5. Сектори готівкового та безготівкового обороту.
6. Маса грошей в обороті. Грошова маса: поняття, класифікація.
7. Вплив зміни грошової маси на економічні процеси.
8. Грошові агрегати: поняття, характеристика. Грошова база.
9. Швидкість обігу грошей: поняття; методи розрахунку; фактори, що її визначають.
10. Закон грошового обігу: сутність, вимоги та наслідки їх порушення.
11. Механізм зміни маси грошей в обороті.
12. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційними банками.

План семінару:

1. Поняття та структура грошового обороту.
2. Правові засади організації грошової системи України
3. Маса грошей в обороті та показники її виміру.
4. Швидкість обігу грошей та закон грошового обігу.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття №6

Тема 6. Грошові системи

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передую [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо сутності, призначення та структури грошової системи та елементів національної грошової систем.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;

- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Сутність, призначення та структура грошової системи. Елементи національної грошової системи.
2. Види грошових систем та їх еволюція.
3. Системи металевого та паперово-кредитного обігу.
4. Необхідність створення грошової системи.
5. Створення та розвиток грошової системи України.
6. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні.
7. Організаційна структура платіжної системи. Якісні характеристики платіжної системи.
8. Монетарна політика – ключовий механізм грошової системи.
9. Методи державного регулювання грошового обороту та грошового ринку.

План семінару:

1. Сутність, призначення та структура грошової системи.
2. Види грошових систем та їх еволюція.
3. Становлення й розвиток грошової системи України.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття №7

Тема 7. Інфляція та грошові реформи

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передує [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо сутності та форм прояву інфляції, вивчення особливостей інфляційного процесу в Україні.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;

- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Сутність та форми прояву інфляції.
2. Види інфляції за формою прояву; за темпами знецінення грошей; за чинниками, що спричиняють інфляційний процес.
3. Методи державного регулювання інфляції.
4. Заходи антиінфляційної політики ринкового спрямування.
5. Особливості інфляційного процесу в Україні.
6. Грошова реформа як складовий елемент антиінфляційних заходів.
7. Сутність грошової реформи.
8. Види грошових реформ за глибиною реформаційних заходів, за характером обміну старих грошей на нові, за порядком введення в обіг нових грошей.
9. Особливості проведення грошової реформи в Україні.

План семінару:

1. Сутність та закономірності розвитку інфляції.
2. Причини, економічні та соціальні наслідки інфляції.
3. Форми та види інфляції
4. Державне регулювання інфляції.
5. Сутність та види грошових реформ.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття №8

Тема 8. Сутність та функції кредиту

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передусє [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо сутності кредиту, його функцій та принципів кредитування.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Сутність кредиту.
2. Теоретичні концепції кредиту.
3. Натуралістична теорія кредиту.
4. Капіталотворча теорія кредиту.
5. Об'єкт та суб'єкти кредитних відносин.
6. Загальні передумови та економічні чинники необхідності кредиту.
7. Функції кредиту.
8. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями.
9. Стадії та закономірності руху кредиту.
10. Принципи кредитування.

План семінару:

1. Сутність та загальні передумови виникнення кредиту.
2. Функції кредиту.
3. Стадії та закономірності руху кредиту.
4. Принципи кредитування.
5. Класифікація та види кредиту.
6. Економічні межі кредиту.
7. Роль кредиту в розвитку економіки.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття №9

Тема 9. Теоретичні засади діяльності комерційних банків

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передусє [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо сутності походження та розвитку комерційних банків, основи організації та особливостей діяльності комерційних банків, операцій та послуг комерційних банків.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Комерційні банки: поняття, призначення, класифікація.
2. Походження та розвиток комерційних банків.
3. Основи організації та особливості діяльності комерційних банків.
4. Операції та послуги комерційних банків.
5. Сутність та класифікація банківських операцій. Пасивні операції комерційних банків. Активні операції банків.
6. Банківські послуги: поняття, класифікація, характеристика.
7. Стабільність банків і механізм її забезпечення.
8. Економічні нормативи діяльності комерційних банків.
9. Прибутковість як елемент банківської стабільності.
10. Становлення та розвиток комерційних банків в Україні.

План семінару:

1. Призначення та класифікація комерційних банків.
2. Банківська діяльність як галузь економіки, її організація та регулювання.

3. Банківництво як вид бізнесу.
4. Банківські ризики та основи їх менеджменту.
5. Стабільність банків і механізм її забезпечення.

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття №10

Тема 10. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передусє [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо сутності центрального банку в системі монетарного та банківського управління.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Призначення центрального банку.
2. Причини створення центральних банків та особливості їх діяльності у сучасних умовах.
3. Організаційно-правовий статус центральних банків.
4. Функції та основні напрями діяльності центробанку.
5. Функції центрального банку.
6. Основні напрями діяльності центробанку: емісійний центр держави, банк банків, орган банківського регулювання та нагляду, банкір і фінансовий агент уряду, провідник монетарної політики.
7. Національний банк України – центральний банк держави.

8. Особливості становлення НБУ.
9. Принципи функціонування НБУ.
10. Функції та операції НБУ.

План семінару:

1. Призначення та основи організації центрального банку.
2. Функції центрального банку.
3. Грошово-кредитна політика центральних банків: суть, стратегічні цілі, проміжні й тактичні завдання.
4. Інструменти грошово-кредитної політики
5. Основні типи грошово-кредитної політики

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття №11

Тема 11. Податкова та бюджетна система

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передуює [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо сутності податкової та бюджетної системи.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Роль податків у фіскальній політиці держави.
2. Класифікація податків, її ознаки
3. Податкова система: поняття, основи побудови.

4. Принципи й методи оподаткування.
5. Податкова система України.
6. Податкова політика.
7. Сучасні податкові системи зарубіжних країн.
8. Економічна природа і суть бюджету.
9. Бюджет як економічна та юридична категорія.
10. Місце й значення бюджету в загальній системі фінансових відносин.
11. Економічна сутність доходів і видатків бюджету, їх класифікація. Розподільна і контрольна функції бюджету.
12. Бюджетний механізм фінансового регулювання в умовах переходу до ринкових відносин.
13. Бюджетна політика держави.
14. Фінансова програма оздоровлення економіки України та роль бюджету в її здійсненні.
15. Бюджетний устрій і бюджетна система.
16. Бюджетний процес, його поняття, основні елементи.
17. Організація бюджетного планування та його удосконалення.
18. Касове виконання дохідної та видаткової частини державного та місцевих бюджетів.

План семінару:

1. Поняття та функції податків, їх елементи
2. Класифікація податків
3. Класичні та сучасні принципи оподаткування
4. Податкова політика і податкова система
5. Поняття бюджетної системи держави та бюджетного устрою
6. Бюджетний устрій унітарної та федеративної держави
7. Складові бюджетної системи України
8. Загальна характеристика бюджетного процесу
9. Поняття бюджетного планування, його методи
10. Стадії бюджетного процесу в Україні, його учасники

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття №12

Тема 12. Державний бюджет, доходи та видатки державного бюджету

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи],

передусе [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо сутності державного бюджету, його доходів і видатків.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Бюджетні права органів законодавчої і виконавчої влади.
2. Роль державного бюджету у фінансовому забезпеченні економічного і соціального розвитку України.
3. Формування доходів державного бюджету, їх склад і структура
4. Основні напрямки використання бюджетних коштів.
5. Видатки державного бюджету на соціальний захист населення.
6. Фінансове забезпечення соціальних гарантій населення та фінансування галузей соціальної сфери.
7. Державні видатки, пов'язані з регулюванням економіки.
8. Фінансова підтримка суб'єктів народного господарства.
9. Роль бюджету в здійсненні інвестиційних програм.
10. Фінансова підтримка малого бізнесу.
11. Бюджетний дефіцит. Поняття, причини виникнення.
12. Проблеми скорочення й можливі джерела покриття бюджетного дефіциту.

План семінару:

1. Сутність бюджету та державного бюджету, його моделі
2. Принципи побудови та функції державного бюджету
3. Бюджетна класифікація, її призначення
4. Поняття доходів державного бюджету, їх класифікація
5. Поняття видатків державного бюджету, їх класифікація
6. Показники, що характеризують стан бюджету (бюджетна рівновага, бюджетний профіцит, бюджетний дефіцит)

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття №13

Тема 13. Державний кредит і державний борг

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передусє [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо сутності державного кредиту та державного боргу.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Економічна суть державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту.
2. Види та форми державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит.
3. Розвиток міжнародного й умовного державного кредиту.
4. Державні позики, їх види.
5. Класифікація державних внутрішніх позик.
6. Форми зовнішнього державного кредиту.
7. Причини і наслідки зростання державного боргу.
8. Джерела погашення державного боргу.
9. Обслуговування державного боргу.
10. Управління державним боргом та його обслуговування.
11. Методи управління державним боргом: конверсія, консолідація, уніфікація позики, обмін облігацій за регресивним співвідношенням, відстрочка погашення, анулювання.
12. Політика реструктуризації державного боргу.
13. Проблеми і напрями удосконалення управління й обслуговування державного зовнішнього боргу України.

План семінару:

1. Сутність державного кредиту як економічної категорії, його форми та види
2. Державні позики, їх характеристика

3. Державні гарантії, їх призначення
4. Державний борг, його види та управління ним

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття №14

Тема 14. Фінансовий ринок

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передую [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо сутності фінансового ринку, його значення, правового регулювання та перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Поняття про фінансовий ринок, його значення.
2. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні.
3. Суть фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів.
4. Класифікація фінансових ринків.
5. Правове регулювання фінансового ринку.
6. Державний контроль за випуском і обігом цінних паперів.
7. Фондова біржа: правове положення, організація і порядок роботи.
8. Умови допуску цінних паперів до обігу на фондових біржах в Україні.
9. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.

План семінару:

1. Сутність фінансового ринку, його структура
2. Цінні папери як основний інструмент фінансового ринку
3. Фінансові посередники. Функції та види фінансових посередників
4. Державне регулювання фінансового ринку України

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття №15

Тема 15. Страхування та страховий ринок

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передую [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо сутності страхування і страхового ринку, та перспективи його розвитку в Україні.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва.
2. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.
3. Форми і методи страхового захисту.
4. Система страхових фондів.
5. Класифікація страхування за об'єктами та ознакою ризику.
6. Принципи обов'язкового і добровільного страхування.
7. Поняття страхового ринку.
8. Організаційні форми існування страхових компаній.

9. Учасники страхового ринку.
10. Формування і розвиток страхового ринку в Україні.
11. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні.
12. Ліцензування страхової діяльності.

План семінару:

1. Поняття страхового ризику, страхового захисту, страхового фонду.
2. Економічна сутність страхування, його функції та принципи
3. Класифікація у страхуванні, її критерії.
4. Страховий ринок України, його основні суб'єкти

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Семінарське заняття №16

Тема 16. Міжнародні фінанси

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки: після вивчення [Політичної економіки, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорія та історія фінансової системи], передуює [Бюджетна система, Податкова система, Фінансовий ринок, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси].

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо суті міжнародних фінансів та міжнародних фінансових інститутів.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Економічна природа і призначення міжнародних фінансів.
2. Поняття фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин, його склад.

3. Валютні відносини та валютні системи, їх еволюція.
4. Валютне регулювання та валютні обмеження: суть і необхідність.
5. Валютний ринок як складова міжнародного фінансового ринку.
6. Державний контроль за здійсненням валютних операцій і своєчасним надходженням коштів.
7. Міжнародні валютно-фінансові інститути.
8. Міжнародний валютний фонд.
9. Група Світового банку.
10. Універсальні та регіональні банківські інститути та співпраця України з ними.

План семінару:

1. Поняття та складові міжнародних фінансів
2. Характеристика міжнародних фінансових відносин
3. Міжнародні фінансові інститути, їх функції
4. Платіжний баланс України

Обладнання заняття, ТЗН тощо: мультимедійний проектор.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

РОЗДІЛ 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

4.1. Основна література

1. *Бюджетний кодекс України* від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. *Податковий кодекс України* від 03 лютого 2013 р. № 2755-17. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999р. №679-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
4. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000р. №212-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
5. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991р. №1576-XII // ВВР. – 1991. – №49. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
6. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2006р. №3480-IV // Податки та бухгалтерський облік. – 2006. – № 35-36 (906-907). – С.5-27. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
7. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996р. №448/96-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр>
8. Указ Президента України «Про грошову реформу в Україні» // Вісник НБУ. – 1996. – №5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/762/96>
9. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» від 16.05.2008р. №357-V. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/357-16>
10. Закон України „Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів” від 10.12.1997р. №710/97-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710/97-вр>
11. *Положення про функціонування фондових бірж*. Затв. рішенням НКЦПФР від 22.11.2012 р. № 1688 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2082-12>
12. *Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reforms.in.ua/Content/download/reforms/Financial%20sector/Complex%20program%20finance%20v3.pdf>
13. *Стратегія фінансового сектору України до 2025 року* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf
14. Аранчій В. І. Гроші і кредит : навч. посіб. / В. І. Аранчій. – К. : Ліра-К, 2015. – 364 с.
15. Бандурка А. М. Гроші і кредит : навч. посіб. / А. М. Бандурка. – К. : Ліра-К, 2015. – 380 с.
16. Вовчак О. Д. Гроші і кредит : навч. посіб. / О. Д. Вовчак. – К. : Ліра-К, 2012. – 360 с.
17. Гроші та кредит: курс лекцій для підготовки бакалаврів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (10 кредитів). – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2016. – 1 електрон. опт. диск. URL : http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1564/3/дублетKURS_GROSHI_CREDYT_10.pdf
18. Гроші та кредит: практикум [Текст]: навч. посіб. / О.В. Шишкіна, М.В. Дубина; Чернігів. нац. технол. ун-т. – Чернігів: Брагинець О.В. [вид.], 2017. – 273 с.

19. Гроші та кредит: теорія і практика (у схемах і таблицях) [Текст] : навч. посіб. / О.В. Шишкіна, М.В. Дубина; Чернігів. нац. технол. ун-т. – Чернігів : Брагинець О. В. [вид.], 2018. – 570 с.
20. К.Д. Гурова, О.Л. Шелест, І.В. Колупаєва. Фінанси, гроші та кредит: Навч. пос. - Х.: Світ Книг, 2016. - 672 с. URL : http://lib.hte.org.ua/sites/default/files/83/2015/finansi_groshi_ta_kredit.pdf
21. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика [Текст]: Навч. посіб. / Д.І. Коваленко, В.В. Венгер. – «Центр учбової літератури», 2013. – 578с. URL : http://management.fmm.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/05/Фінанси_гроші_кредит_2017.pdf
22. Коваленко Д. І. Гроші і кредит : теорія і практика / Д. І. Коваленко. – К. : Ліра-К, 2015. – 360 с.
23. Колодізев О. М. Гроші і кредит : підручник / О. М. Колодізев, В. Ф. Колесніченко. – К. : Знання, 2010. – 615 с.
24. Колотуха С. М. Гроші та кредит : навч. посіб. / С. М. Колотуха, С. А. Власюк. – К. : Знання, 2012. – 495 с.
25. Левченко Л. В. Гроші і кредит : навч. посіб. / Л. В. Левченко. – К. : Ліра-К, 2011. – 224 с.
26. Михайловська І.М., Ларіонова К.Л. Гроші та кредит: Навчальний посібник. – –Львів: Новий Світ-2000, 2006. – 432с.
27. Михайловська І. І. Гроші і кредит : навч. посіб. / І. І. Михайловська. – К. : Ліра-К, 2013. – 432 с.
28. Сисоєва К. Ф. Гроші і кредит: в схемах та таблицях : навч. посіб. / К. Ф. Сисоєва. – К. : Ліра-К, 2015. – 245 с.
29. Фінанси : підручник. / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – 2-ге вид. переробл. і доповн. – К. : Знання, 2012. – 687 с.
30. Фінанси, гроші та кредит: Навчальний посібник (за кредитно-модульною системою навчання) для студентів напряму підготовки 6.030601 „Менеджмент” ОКР „Бакалавр”. – Полтава: РВВ ПДАА, – 2011. – 350 с. URL : <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/562/1/Фінанси%2C%20гроші%20та%20кредит%20%28посібник%29.pdf>

4.2. Додаткова література

1. Банківська безпека : навч. посіб. / О. Д. Вовчак, Ю. О. Самура, В. А. Сидоренко, В. А. Вареник. – К. : Знання, 2013. – 237 с.
2. Божидарнік Н. В. Валютні операції : підручник / Н. В. Божидарнік. – К. : ЦУЛ, 2013. – 688 с.
3. Бурковська А. В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посіб. / А. В. Бурковська. – К. : ЦУЛ, 2014. – 208 с.
4. Буряк П.Ю., Жихор О.Б. Фінанси: курс для фінансистів: Підручник.- К.: «Хай – Тек Прес», 2010. – 528с.
5. Буряк П.Ю., Смолінська С.Д., Татарин Н.Б. Фінанси: Підручник.- К.: «Хай – Тек Прес», 2010. – 329с.
6. Ваніна Н. М. Ринок цінних паперів. Практикум : навч. посіб. / Н. М. Ваніна. – К. : ЦУЛ, 2014. – 176 с.
7. Вожжов А., Білоусов О. Україна в новій архітектурі світової валютної системи// Вісник НБУ. – 2011. – №8. – С. 24-29.
8. Еш С. М. Ринок фінансових послуг: Підручник / С. М. Еш. – К. : ЦУЛ, 2015. – 420 С.
9. Єгоричева С. Б. Організація фінансового моніторингу в банках : навч. посіб. / С. Б. Єгоричева. – К. : ЦУЛ, 2014. – 292 с.

10. Ільїн В. Еволюція грошей: від засобу обміну до загальної міри цінностей //Вісник НБУ. – 2011. – №4. – С. 60-64.
11. Кузнецова С. А. Банківська система : навч. посіб. / С. А. Кузнецова. – К. : ЦУЛ, 2013. – 400 с.
12. Левандівський О. Т. Банківські операції : навч. посіб. / О. Т. Левандівський, П. Е. Деметер. – К. : Знання, 2012. – 463 с.
13. Лук'янов В. С. Сучасні фінансові ринки / В. С. Лук'янов. – К. : Знання, 2013. – 479 с.
14. Лютий І. О. Банківські інститути в умовах глобалізації ринку фінансових послуг : монографія / І. О. Лютий, О. М. Юрчук. – К. : Знання, 2011. – 357 с.
15. Махєєва О. Оверсайт як функція центрального банку та концепція його введення в Україні //Вісник НБУ. – 2011. – №4. – С. 18-22.
16. Мельник П.В., Береславська О.І. Міжнародні резерви України: обсяги і структура // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – 12(78). – С. 108-116.
17. Міщенко С. Удосконалення монетарної політики та регулювання фінансових систем // Вісник НБУ. – 2011. – №5. – С. 21-27.
18. Ніколаєва О. М. Місцеві фінанси : навч. посіб. / О. М. Ніколаєва. – К. : ЦУЛ, 2013. – 354 с.
19. Пацера М. Рівновага платіжного балансу під час реалізації моделі інноваційно-інвестиційного розвитку // Вісник НБУ. – 2011. – №8. – С. 34-35.
20. Петрашко Л. П. Валютні операції : навч. посіб. / Л. П. Петрашко. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2012. – 271 с.
21. Полозенко Д. Гроші, фінанси і кредит у контексті забезпечення добробуту людини // Вісник НБУ. – 2011. – №1. – С. 39-42.
22. Прасолова С. П. Банківські операції : навч. посіб. / С. П. Прасолова. – К. : ЦУЛ, 2013. – 568 с.
23. Сенченко В. Б. Податкова система : практикум / В. Б. Сенченко. – К. : ЦУЛ, 2014. – 160 с.
24. Співак І., Даниленко А. Реформування системи валютного регулювання: галопом чи стримано? //Вісник НБУ. – 2011. – №8. – С. 20-23.
25. Страхування : практикум : навч. посіб. / за ред. В. Д. Базилевича. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Знання, 2011. – 607 с.
26. Фінансовий механізм управління ліквідністю банку : монографія / [Бурденко І. М., Дмитрієв Є. Є., Ребрик Ю. С., Серпенінова Ю. С.]. – Суми : Університетська книга, 2015. – 136 с.
27. Чала Н. Д. Бюджетна система : навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В. Лазоренко. – К. : Знання, 2010. – 223 с.
28. Цінні папери : практикум : навч. посіб. / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін. ; за ред. В.Д. Базилевича. – К. : Знання, 2013. – 791 с.
29. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підручник / В. М. Шелудько. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2013. – 375 с.
30. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник / В. М. Шелудько. – 3-те вид., стер. – К. : Знання, 2015. – 535 с.
31. Шкварчук Л. О. Фінансовий ринок : навч. посіб. / Л. О. Шкварчук. – К. : Знання, 2013. – 382 с.
32. Щербакова О. Перспективи грошово-кредитної політики на етапі посткризового відновлення економіки України // Вісник НБУ. – 2011. – №8. – С. 4-8.

4.3. Періодичні видання

1. Актуальні проблеми економіки
2. Баланс-Бюджет
3. Бюджетна бухгалтерія
4. Економіка України
5. Економіка, фінанси, право
6. Економіст
7. Казна України
8. Регіональна економіка
9. Світ фінансів
10. Сталий розвиток економіки
11. Фінанси України

4.4. Ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної ради України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk>
3. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
4. Офіційний сайт Національного банку України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
5. Офіційний сайт Асоціації українських банків – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://aub.org.ua>
6. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
7. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>
8. Офіційний сайт Державної казначейської служби України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.treasury.gov.ua
9. Офіційний сайт Держкомстату України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг – <https://www.nfp.gov.ua>
11. Національної Комісії з цінних паперів та фондового ринку – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua>
12. Сайт «Децентралізація влади» – [Електронний ресурс]: – Режим доступу: decentralization.gov.ua/
13. Сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень [Електронний ресурс]: – Режим доступу: www.ibser.org.ua
14. Сайт газети «Голос України». [Електронний ресурс] - режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/255545>
15. Електронна версія газети «Цінні папери України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.finmarket.info/securities_paper/